

SZABOLCS.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Kiadó-tulajdonos: a „szabolcsmegyei lapkiadó-társulat.”

Előfizetési árak:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 frt.
Negyedévre	1 frt.

Szerkesztői iroda, hová a lap szellemi részét tárgyzáró küldemények intézendők: **u. kállói utca Textorisz-ház.**

Bermentetlen levelek csak ismert kezeltől fogadtatnak el. A köziratok nem adatkun vissza.

Kiadó-hivatal.

hová az előfizetési pénzek, a lapra szánt hirdetések és felszámolások küldendők: **Nagyter 136. sz. a.**

Hirdetési díjak:

Minden 5 hasábos poszt-sor egyszeri hirdetésnél 5 kr. többletórónál 4 kr.
Terjedelmes hirdetések többszöri beiktatás, kedvezőbb feltételek alatt eszközölhető.
Minden egyes beiktatás után kinostárilleték 20 kr.
A nyílt-térben minden három hasábos garand-sor alja 20 kr.
Az előfizetők a hirdetések megszüntetésénél 20%-nyi kedvezményben részesülnek.

Non quis, sed quid!

(Nem ki, hanem mi)

A „Szabolcs” 43-dik számának élén egy „Restauráljunk” című cikk jelent meg azon czéllal, hogy az abban megpendített eszmék és nézetek tisztázassanak és hogy a városi restaurációnak minden párt-szempontra mellőzéséveli keresztülvitele előkészítsék.

Cikkiró azzal zárja be sorait hogy: „Én így vélekedem. Meglehet csalódom. Utbaigazítást szívesen elfogadok. Non quis, sed quid!”

Én tehát elfogadom a kihívást. Elmondom én is a fölmerített kérdés körüli nézeteimet, kiindulási pontul fogadva el B. J. ur zárszavait, — a „Non quis sed quid”-et. Vagyis, ne azt nézzék a tisztelt olvasók, hogy ki, hanem azt nézzék, hogy mit beszélnek.

B. J. ur, mint ezikkében előre bocsátja, párt-szempontra szól a dologhoz; mint ő fejezé ki magát „lévén a helybeli balpártnak egyik virilise s így egyik tisztujtója”.

Meg fogja tehát bocsátani B. J. ur, hogy én is párt-szempontra mondjam el nézeteimet, aki nem vagyok ugyan virilis, mint ő, de igen is vagyok oly balpárti, mint ő.

Azt mondja B. J. ur, hogy a helybeli deák-párt, az országos képviselő választásnál, a városi restaurációna is kacsingatótt. Kétségkívül! Ő azonban ezt nem helyesli. Nem helyesítheti továbbá, a többségre jutott balpártnak azon elvinezetét sem, hogy csak pártjabeliek előtt nyitja meg a városi restauráció eldorádójának ajtaját. Nézeteszerént mindkét párt tévton járt; mert így nem fogjuk előmunkálhatni városunk javát. Azon elvet és kiindulási irányt jelöli ki tehát, hogy majd a nemsokára bekövetkező tisztujtásnál, ne a pártérdek, hanem csupán a város érdeke vezérelje a választókat; hogy a pártfegyelmnek e téren helye nincs és hogy feleldjék el, miként Nyiregyháza van jobb és baloldali.

Ezek B. J. ur cikkének magvai, melyeket szeretne elvetni a városi tisztviselők meleg ágyába, — a választók gondolkodási világába.

Szép és nemes gondolatok; keresztényi szempontból talán üdvösek is, a valláserkölési életben. De a politikában nem állhatnak meg. Egy nagy hibában szenvednek. Nem gyakorlatiak, nem méltányosak, nem következetesek és nem igazságosak.

De nézzük, elemezzük amaz elveket. Vizsgáljuk közelebbről, mit kíván B. J. ur a nyiregyházi balpárt hieitől, illetőleg a városi balpárti választóktól?

Sem többet, sem kevesebbet, mint hogy: tagadják meg elvöket, hazudtolják meg önmagukat, rontsák le az elvi következetesség s a polgári erény pantheonát.

Tegyük fel, hogy a lezajlott országos képviselőválasztásnál a jobbpárt győz. Mi történt volna akkor? Az, amit B. J. ur is említi, hogy t. i. még bakter sem lett volna baloldali. Ezt nem én mondom; e szavakat

széltire beszélték a deák-párti központi választmány uralma alatti napokban.

Semmit sem kíván tehát B. J. ur a balpárti választóktól mást, mint azt, amit a jobbpárt még csak meg sem hallgatott, nem hogy megadott volna. Es vajjon lehetett-e mást várni a jobbpárttól, mely minden eszközt felhasználta a balpárt ellen; csak hogy ők juthassanak a polczra? Bizonyynal nem.

Azt mondhatja B. J. ur és volna is némi igazság szavaiban, hogy a központi választmány utasítva volt a miniszterium által, a szavazati jogok megadása körüli eljárás módozataira nézve. Igaz, hogy e körülmény némileg mentené a központi választmányt, ha egészen így állottak volna a dolgok. Ám de igen jól tudjuk, hogy a központi bizottmány messze tulszárnyalta ama miniszteri utasítások határát, az összeírásnál.

Miért tette ezt?

Azért talán, mert a választópolgárok boldogságát, a város nyugalmát, békéjét akarták előmunkálni? Azért talán, hogy ama eljárás által magukhoz csatolva a város nagytöbbségét, kezert fogva munkálják elő a város jólétét és felvirágzását? Miért nem léptek ki a központi választmányból, ha látták, ha érezték az eljárás törvénytelenységét?

Azt hiszem, hogy ehez nem kell commentár.

Miért, óh miért ámitjuk tehát magunkat?!

Mindenfelé azt hallani, sőt a „Szabolcs” is kezdte már hangoztatni, hogy a baloldali párt nem képes egy jóra való tisztviselői kart összeállítani.

Tévednek, akik e hitben vannak.

A jövő idők tisztviselői egészen más téren, más korlátok közt fognak mozogni, mint az eddigiek. A mulasztásoknak korántsem lesz oly tág mezeje, mint maig volt. Mindent utasítás szerént s a legnagyobb felelősség alatt és ellenőrzés mellett teljesít ezental a tisztviselő.

Aki nem hiszi, olvassa el az 1870. XLII. t. cikknek a főispáni hatáskörrel szakszait és az 1871. XVIII-ik törvényezikket; különösen pedig annak 87-ik és 88-ik §§-it: s meg fog győződni, hogy az oly önkormányzati jogkörben, mint aminőt az 1871. országgyűlés adott a községeknek, igen könnyü tisztviselősködni.

Ott, hol a községi tisztviselőt a községi képviselő választja, melynek fele virilis; ahol a tisztviselő tetteiért a képviselő felelős egész a mulasztásból kifolyható károk megterítéséig; és ahol a főispán mégis felüggesztheti a tisztviselőt; ujat nevezhet ki, aki egész a általános tisztujtásig megmarad állásában: ott, mondom, lehet tisztviselő akárki. A gép el van készítve, neki csak mozogni kell.

Ily körülmények közt, százszor, ezerszer lényegesebb és fontosabb az elvi kérdésnek megmentése.

Miért adánk fel tehát az elvet semmiért.

Van azonban egy mód, mely a netalán

egy-két baloldali tisztviselőjelt visszalépésével bekövetkező zavaron igen könnyen segíthetne.

E mód az, hogy a netalán jelöltség alá eső, jobboldali elveket valló egyén, ha meg akarja magát választatni, változtassa meg politikai nézeteit és csatlakozzék azon párt-hoz, mely őt hivatalhoz s ezáltal jövedelmi forráshoz juttatja.

Avagy ezzel valami berzasztó, erkölcs-telen dolgot követne el az illető egyén? Épen nem. Ellenkezőleg.

Nézzük, mit mivel a kormány? Behelelyezi embereit egyik-másik királyi hivatalba s nem kíván egyebet, csak hogy őt, t. i. a kormányt, támogassa az illető kinevezett egyén.

Kérdezem, nem jogosan követelheti-e a nyiregyházi balpárt, hogy az a jobboldali egyén, akit tisztviselőjelt megválaszt, akinek fizetést, könnyebb elélhetési módot ad, az ő részén legyen?

Bizonyynal jogosan követelhetné.

És ez nem is esnék oly nehezen az illető tisztviselőnek. Hány kir. hivatalnok van, aki csak a kenyérért támogatja a kormányt; mert szíve és lelke más polgári erényeket, más politikai elveket vall. Mennyivel könnyebb egy oly politikai párttal fogni kezert, melynek elveit saját magunk is osztjuk?!

Föltéve azonban, hogy akad egyén, aki sajnálattal bár, de inkább visszautasítaná a jelöltséget, semmint elvet cseréljen: jó, ne cseréljen elvet, maradjon jobboldali, de vonuljon vissza teljesen a cselekvés teréről; munkálja elő a város javát hivatali körének hű és helyes betöltése által, de ne avatkozzék politikai ügyekre.

Azt hiszem, hogy ennyit minden jobboldali hivatalképes egyén megtehet és meg is fog tenni, ha a város érdekeit szíven viseli.

Ha nem teszi meg, az ő dolga; de ne kárhóztassa a többséget, ha az, szíve és lelke sugallatát követve, oly egyéneket állít közügyei élére, akiről meg van győződve, hogy soha, és semmi körülmények közt sem hódolnak oly elveknek, melyek az ő jogait és érdekeit csak egy mákszemnyi mérvben is sértenék.

Én így vélekedem. Aki jobbat tud, álljon elő és cselekedjék: ha a közérdeket szíven viseli. (K.)

KÖZÜGYEK.

Egészségi rendszabályok a kolera járványkor.

- 1) Mértékletesség ételben és italban, a részegeskedés és kicsapongás szigorú kerülése.
- 2) Tisztaság ugy a szobában mint az udvaron. A szobát még hideg időben is — napjában többször szellőztetni, abban a moslékos káposztás hordót, továbbá a krumplit és a szárnyas házi állatokat nem kell megszenvedni. Az udvarról a trágyát és minden rondaságot el kell takarítani, ugy a szobát naponként forró tégelára vagy vasra öntött eczettel kifüstölni.

- 3) A ruházattal az időjárásához kell alkalmazkodni, már most is reggel és este melegebben öltözködni. Kik hajlandók a hasmenésre, viseljenek flanelt vagy szörkelmét hasukon.
- 4) A hasmenést úgy kell tekinteni, mint a kolera betegség legelső kezdetét. A hasmenésben szenvedő ember feküdjék az ágyba, igyék melegherbatheát, bodza, mentha, vagy boróka-forrítástól — ha nem hány; ha pedig a hányás jelentkezni néha, igyék hideg vizet kortyonként. Rakasson a basára melegített korpát vagy hamut zacskóban.
- 5) Miután a kolera-ragály abban foglaltatik, a mit a beteg kihány, és mi töle hasmenéssel kiürítették: minden törkévé odairányoztassék, hogy a kolera-ragály erejét elveszítse; mert csak így lehetend a kolera-betegség széthurezolását megakadályozni. Mely fontos czél elérésére a **vasgálicz** szolgál leghathatósabb ellenszerül.

Azért is minden lakos a **vasgálicz** megszerzésére — melynek fontja 8 kr. és minden fűszeres boltban kapható — komolyan utasittatik. Miből t. i. a **vasgáliczből** 1 font 5 iteze vízben feloldvasztva, minden háznál készen tartassék a végett, hogy a kolerás vagy a hasmenésben szenvedő beteg ürítékéi avval összekevertetvén, ragályosságukat elveszítsék.

Az ürítékek nem az árnyékszékbe, se nem a trágyára öntessenek, hanem a földbe ásattassanak.

Kelt Nyiregyházán, 1872. okt. 3.

Meskó Pál
városi főorvos.

Belfügymiszteri szabályrendelet

az 1871. évi 18. t. cz. 74. és 75. §§-ai értelmében, a községjegyzői hivatal ellátására előírt képesség beigazolása végett megkívántó szigorlat tárgyai és megtartása módja iránt.

I. A szigorlat tárgyai.

1. §. A jegyzői szigorlat tárgyát képezik:
- a) Az állami közigazgatás szervezetének általános ismerete főbb vonásokban.
- b) A községiek rendezéséről szóló törvény 1871. évi 18. t. cz. és a törvényhatósági szabályrendeletek.
- c) A köztörvényhatóságok rendezéséről, s a nemzetiségi egyenjogúságról szóló törvényeknek (1871. XLII. s 1868. XLIV.) ugyszintén törvény szerént a községi hatáskörbe tartozó, vagy a községiek érdekeit közelebbről érintő ügyekre, jelesül, közegészségi, építészeti, tűz, víz, ut és közrendőrségre, a közséid és rend. s a személy- és vagyonbiztonság fenntartására, szegények ellátására, árva- és gyámhatóság gyakorlatára vonatkozó szabályok- és rendeleteknek azon intézkedései, amelyek a községiek jogait és kötelezéseit, vagy azok ügy- és hatáskörét érintik.

A „Szaboles“ tárczája.

Halottak estéjén.

Egész világ rut, barna szőrűnahan,
Kézét földelvé, kétségűesse fut — — —
Ny szép komédiát vesznek el, ha lattam,
Jajgató néppel hintve minden ut.
Az olvasó csakugy pereg kezikben,
Az ajk imát morog, míg hull a köny...
Nevesd ki, vig böles! ezt a képet itten:
Az élet most a halálnak köszön.

A tózsér kincsét titkon mind elássa,
Keresetet, vet a gráva Don Juan,
Mellén dübörg a „mea culpa“ taneza;
Haját tépi a sok kaczer leány,
Széld bárány lesz a nyena; róka;
Vad pogány keres szenteltvíz-kutat;
A tar fejekről lelull a párka,
Csont-bőrre val a festett arczulat.

A temetőbe pompásig, tűz-ár gyúl,
Virágtól lepvék kopar halmai;
A sok esillag a földre mind lebámul:
E mesés alfényt hogy kacagja ki.
A böz harang zokog, sir, mint az ürült,
A templom úri néppel van tele;
A „gazdag koldus“ mind, mind összeesődül — —
Jajgatnak, hogy a kripta reng lele.

És áll a pompa... nem 'om, meddig áll még;
De csendesül, és majd csak vége lesz.
A tűz kialszik és a nagy, bús árnyék;
Az új leplevel mindent elfedez.

d) A községi ügyvitel, háztartás, pénzkezelés, számvitel módjának tüzetes ismerete.

e) Az állami adók szervezete, s az egyes államadók, jelesül, a föld, ház, jövedelmi és személyes kereseti adó iránt fennálló törvények, szabályok és rendeletek.

Az adók kivétele, bevezetése, biztosítása és behajtására vonatkozó törvények (1868. XXI. és 1870. LV.) a) az adók elengedése iránt fennálló intézkedések; a birtokváltozásnál szükséges nyilvántartási eljárás.

Az egyenérték, továbbá az illeték, belfegyvervény, dohánytermelés, egyedárúság, szeszégetés, bor- és hufogyasztási adó, s a serfőzésre vonatkozó törvények fölveinek ismerete. Különös tekintettel az azokban előforduló határidőkre, és azon részletekre, melyek ezen törvények és szabályok áthágásának büntetését tárgyazzák.

1) Az 1868. LIV. t. cz. 2. §-a értelmében gyakorolt, s a 9. czim I. fejezetében szabályozott községi bírósági eljárás, ugyszintén a halálesetek felvételeben s a hagyatékoknak a fentebbi törvény 563. §-a értelmében előleges biztosítására vonatkozó intézkedésekben, jelesül a leltározásban való gyakorlati jártasság

g) A népiszkolai közoktatást rendező törvény 1868. XXXVIII. t. cz.

h) A véderöröl szoló törvény (1868. XI. törv. cz.) végrehajtására, a hadsereg és honvédség tartalékosainak és szabadságsóltjainak nyilvántartására vonatkozó utasítás.

i) A mezőrendüri, vadászati és ipartörvények (1840. IX. 1872. VI. s 1872. VIII. t. cz.); a mérték- és súlyrendszer alapelvei.

A távirati vonaloknak könnyelmű, vagy rosszakaratú háborítása, és az erre kitűzött büntetések iránt fennálló rendeletek.

Az 1859. évi állategészségügyi szabályrendelet, különös tekintettel a marhavész elleni intézkedésekre.

k) Az utak építésére, fenntartására s a közmunka kezelésére vonatkozó törvények, szabályrendeletek és utasítások, ezeken felül különösen oly helyeken, melyek közhasználatu vizekkel, csatornákkal és vízipálményekkel érintkeznek, a vízrendtartásra és vízjóra vonatkozó törvények (1840. X. 1871. XXXIX. és XL. t. cz.) és rendeletek, s a hajóalmok és hajózás iránt fennálló rendszabályok.

l) Község, bírósági, tanács és képviselői ülések jegyzőkönyveinek vezetésében, község-bírói ítéletek, s ezen bíróság előtt létrejött egyezségek, az állami vagy községi közigazgatás körében megkívántó hivatalos jelentések, felterjesztések, bizonyítványok s egyéb ügyiratok fogalmazásában, a községi leltár, költségvetés, számadás szerkesztésében, községi adók kivételében való gyakorlati jártasság.

II. A vizsgáló bizottság.

2. §. A törvényhatóságnak a jegyzői képesség megírására hivatott állandó szakbizottsága áll az alispánból vagy helyetteséből mint elnökből; a törvényhatóság által a hatóság területén levő községekben használt nyelvek ismeretere, s a községi és adóügyekbeni jártasságra való tekintettel, a helyi körülményeknek megfelelő számban kirendelt bizottsági tagokból.

A vizsgáló bizottságra a törvényhatósági bizottság és tisztviselői kar tagjain kívül más szakértő egyének, például: pénzügyi tisztviselők stb. is felvethetnek.

A vizsgáló bizottság működési kora hat évig tart, az időközben megírult helyek időnként betöltendők.

3. §. Minden vizsgálatnál az elnökök kívül négy bizottsági tag jelenléte szükséges, kik a vizsgálatra a jelölt nyelv ismeretere s a 2-ik §-ban felemlített szakképességre való tekintettel, az elnök által, a vizsgálatot megelőzőleg legalább három nappal hivatnak meg.

4. §. A vizsgálatban azonban nem vehetnek részt a bizottság azon tagjai, akik a szigorlatot felvalemő ágban, vagy negyedik oldalrökönségben, avagy másodizig sógorságban, továbbá fogadott szülői vagy fogadott gyermeki, gyámsági vagy gondnoksági viszonyban állnak.

Elfelejtjük, hogy a világ ma este
Bóbóceza nem lön, csak kevésbe mult...
Nevesd ki vig böles! engem is; szemembe —
Addig kacagtam, míg — egy könyv tolt.

Andrássy Béla.

Szabolesi tárczalevelek.

IV.

Régi szokása már az embereknek, hogy ha nem találnak elég vizsgálató képet a jelenben, vissza-vissza bolyonganak a múltba.

A lengyelek hogy csüngenek Kosciuskón, ez istenek közé szállott hősiükön, s mi magyarokul mennyire szeretjük a 48-iki szabadságharcz títanjait földözni emlékezetünkben!

Ha csüggedés környékezi a keresztényt, Krisztusára gondol; a koldó Pindár, Salamou, Burns, Béranger, lord Byron, Petöfi szellemével imbolgog; a sárka fák őszszel, tavasz után sovárganak.

Minden, minden úgy szereti a multat.
E sorok is a multnak lesznek szentelve, Batory emlékeinek, mely ma is köztünk jár, s ha talán valaki a nyirbátori templom ódon ivezetén megtört szolozománkon elmereng, egy-egy elhaló dallamról eszébe jut-hat a hős, kincs élnitatos lelkében fogamzott az eszme, Bátorht egy ékes szentgyházzal megajándékozi. A nyirbátori templom ma mint ereklye is nagybecsű, mert a középkori építészet, egy impozans maradványa reánk nézve magas értéket nyer, ha meggondoljuk, hogy nem oly mérhetlen mennyiségű régiségekkel rendelkezünk s hogy „aki várakat épít, jól tudja, mily hasznát veszi egy szögecskének is.“ E templomról, ha nem csalódnak, legutóbb Ipolyi emlékezett meg egy akademiái felolvasásában, de csak futólag; mert értékesnek tárgyaul

III. A szigorlat megtartási módja.

5. §. Aki a jegyzői szigorlatot letenni kívánja, tartozik évegett az alispánhoz vagy helyetteshez, mint a vizsgáló bizottság elnökehez folyamodni, nyelvismereteit megjelölni, és hiteles bizonyítványokkal igazolni, hogy:

- a) magyar állampolgár;
b) legalább 22 éves vagy nagykorúsított.

6. §. Ha a fennebbi szakaszban felsorolt kellékek beigazolvák, az alispán vagy helyettese a szigorlat letétele, a beadott bizonyítványok sorrendje szerént, határidőt tűz ki, ellenkező esetben pedig folyamodót, azon hiányok megjelölése mellett, melyek miatt szigorlatra nem bocsátható, indokolt határozattal elutasítja.

Az elutasító határozat ellen, a kézbesítéstől számított 15 nap alatt, folyamodványt adhatni be az alispánnál, aki azt a folyamodó bizonyítványával együtt 8 nap alatt, véleményes jelentése kíséretében, a belfügymiszterhez felterjeszti.

7. §. A jegyzői szigorlat írásbeli és szóbeli.

8. §. A szóbeli vizsgálatot megelőzi az írásbeli, mely az 1-ső §-ban felsorolt tárgyak közé tartozó feladványoknak írásbeli kidolgozásában áll, mely alkalommal a jelölt, a vizsgáló bizottság által, előre nagyobb számban elkészített, és három különböző feladványt tartalmazó tételékből egyet sora szerént választván, az azon levő feladványokat, az evégre kijelölt helyiségben, az elnök által megbízott egyik bizottsági tag felügyelete alatt, még azon napon kidolgozni s az ügyelő bizottsági tagnak átadni köteles.

A feladvány kidolgozásának befejeztéig, a jelölt senkivel sem érintkezhetik, de a szükséges törvénykönyvek rendelkezésére adatkak.

9. §. A vizsgáló bizottság, az írásbeli dolgozatokat következő napon megírálván, azok felett titkos szavazás után szótöbbséggel határoz, melynek a szavazatok egyenlősége esetében az elnök szavazata dönt, s ha ez uton a munkálatot jónak találta, a jelöltet azonnal a szóbeli szigorlatra bocsátja; ellenkező esetben pedig a szigorlat ismétlésére 3—6 havi újabb határidőt tűz ki.

10. §. A szóbeli szigorlat nyilvánosan tartatik, az írásbeli feladványok és dolgozatok lényegének előadáskában s a vizsgáló bizottság tagjai és elnöke által az 1-ső §-ban megjelölt tárgyak körében lelt kérdések szóbeli megjelölésében áll; e szigorlat a szigorlaton a törvényhatóság jegyzőkönyvi nyelvével, a törvényhatóság területén divatozó más nyelvek egyikeben való jártasságára is kiterjesztendő.

11. §. A szóbeli szigorlat bevégeztével, a bizottság a szigorlat képessége fölött zárt ülésben, a 9-ik §-ban megjelölt módon, szótöbbséggel határoz; határozatát azonnal nyilvánosan kihirdeti, s ha a jelöltet képesítettnek találta, erről neki a bizottság összes tagjainak aláírásával s a törvényhatóság pecsétjével ellátott bizonyítványt állít ki; ellenkező esetben a szigorlat ismétlésére 2—6 havi újabb határidőt tűz ki.

12. §. A képegségi bizonyítványban, különben minden más képegségi osztályozás mellözésével, mindig világosan kiteendő, mely nyelven vagy nyelveken tett szigorlatot, és találatot képesnek a jegyzői hivatal ellátására.

13. §. A szigorlat letételeért külön díj nem jár; azonban a megvizsgált a képegségi bizonyítvány kiszolgáltatása alkalmával a bizonyítványra szükséges helyjel árán felül, a jegyzői nyugdíjalap javára öt frtot meg nem haladó járuléki fizetésére kötelezhető.

14. §. A vizsgáló bizottság minden esetben végérvényesen határoz, s határozata ellen sem felfolyomódásnak, sem semminemű jogorvoslatnak helye nincsen.

15. §. A vizsgáló bizottság a szigorlatoknál rendes jegyzőkönyvet vezet, melyben a jelenlevő bizottsági tagok nevei, a szigorlat neve, kora, születési helye s a hozott határozatok röviden, a kiállított képegségi bizonyítvány pedig egész terjedelmében feljegyzendők.

IV. Atmeneti intézkedések.

16. §. A jelenleg alkalmazásban levő jegyzők közül, akik az 1871. XVIII. t. cz. 75. § végpontja sze-

gész középkori építészetünket fölelelte, s így e becses maradvány tüzetes méltatásába nem bocsátkozhaték. Nem lesz tehát fölösleges, baviaratának és értesüléseink eredményét, amennyire e cikk körvonalai megengedik, t. olvasónkkal közölni.

Ismerjük a kenyérmézei dialal (1479) körülményeit. A martalék, melyre magyarjaink ez ütközlet után szert tettek, roppant török kincs val. Történelmi nyomozások valószínűvé teszik föltervésünket, melyszert Báthory István, Erdély vajdája, e kincs egy részét a Nyir-Bátorban emelendő egyház építési költségeire adta. Halála után örököse, Báthory András tett ugyan idevonatkozólag rendelkezéseket; de ő maga az eszedi vár építésével levén elfoglalt, e templomra csak fia, szintén András, kerithete sort, amint az ajtó fölötti emléklébla is bizonyítja. Ez említtet András, továbbá fivéréi, I. György és II. István, szorgoskodtak az építés körül; sőt tényleg is résztvönék abban; mert állítják, hogy a templom hajójában elhelyezett padokon, e mester művön, ok is dolgoztanak. E székek bámulatos szorgalommal „apró fűszekből“ faragtattak, mint az 1810-ben, e templom megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése mondja: „s tökéletesre András vitette azokat.“ Különben e tételt a székeken levő latin felírás is minden kétség kizáró bizonyosságra helyezi.

Báthory András, mely a régi vallás hű fia, természetesen ker. kath. czelokra épít e templomot; azonban a reformátói terjedtével, Báthory Györgynek, András második fiának akaratából, a református isteni tisztelet számára nyitotta meg. Ember Pál feljegyzése szerént, ugyane György, e néven 3-ik, volt az, aki az óvári zsmatot tartá (1554), s aki a Károli-féle bibliát is kinyomatta. (Visoly 1590.) Hamvait is a báthori egyház boltjai örök.

Még Báthory Gábor neve is összeforrt később e templommal. E fejedelem kivégeztetvén, egy darabig temetetlen holteste majd Ecsedre, majd Bátorba hoztaték, holt aztán halála után 15 évre, Bethlen Gábor

rént, a szigorlat alól felmentve nincsenek, az 5. §-ban felhozott kellékek beigazolása nélkül, szigorlatra bocsátandók, s azt legkésőbb 1873. évi márczius végéig letenni kötelesek, s ezen határidő lejártával azoknak állomása, kik a szigorlatot addig le nem tették, vagy a jegyzői hivatal ellátására ismételt szigorlat után sem találtatának képeseknek, újabb választás útján lesz betöltendő.

1872. szeptember 25.

Tóth Vilmos.

CSEVEGÉSEK.

Egy nyiregyházi úri embernek tanyájáról a múlt héten, egy sötét éjen, több darab sertést hajtottak el, mely eseményt csak az azért bír némi érdeklődéssel, mert az ily tolvajlás Nyiregyházán felelőbb ritka, hanem azért is: mert a tettesek a sertés-ólon nyitott rést, a kiválasztás után, szépen, rendezten ismét becsinálták, bizonyosan azon dicseretes emberbaráti jóakarattal benyomása alatt, hogy a visszahagyott sertéseket, valami kapcabetyár el ne hajthassa.

Mily nagylelkűség az illető sertés-tolvaj uraktól! A szerencsés károsult most nem sertései után, hanem azért búsul, hogy miért nem hagyták ama derek sertés-barátok névjegyüket az ő körül; legalább tudná a gazda, ki nek megköszönni ama nemes előregondoskodást, mit az ő becsinálásával taustítottak a lovagias betyárok.

Sajátságos helyzet, az, igaz!

A kisvárdai járás területén tudvaleg a legrosszabb ut van egész Szabolcsmegyében.

Történt pedig, hogy az utóbbi eszések után, két úri ember együtt utazván, miután egy csoport kottyanót, szerencsére feldolés nélkül kidurkoltak, így szól egyik a másikhoz:

— Csak most jöne legalább az a szolgabíró erre. Ha párszor feldolne, talán előbb megcsinálna a rozsu utainkat.

— Hagyd el. Isten őrizzen! — Felelt a másik ur. — Ha véletlenül most jöne erre és látná, mily rozsu az ut: talán még arczszal sem fordulna felénk. És ez utolsó baj, nagyobb lenne az elsőnél. Ugyan, melyiknek lehet igazga?!

UJDONSÁGOK.

(—) A halottak emlékeztétét a nyiregyházi rom. kath. hívek szokott kegyelettel ülték meg, a feledhetlen kedves, a még mindig szeretett halott sírjának felkioszorásával és kivilágításával. Megható látományt nyújtott, a temetőbe vonult gyszászínzetti hőlgyek és férfiak hosszu sora, fátyolos virágkoszorúkkal kezükben s bánattal arczukon. A szeretnek e fényes ünnepében városunk különféle vallásfelekezeti lakói is résztvettek. Vajha minden egyház kötelességnéppé választása s különleg is adna kifejezést e magasztos eszmének. — a halottak emlékülünepének.

— A nyiregyháza-ungvári vasutvonalon, Nyiregyháza és Kisvárdá közt, általánosan elterjedt hír szerént, folyó novemberhő 10-ikén megkezdetik a közlekedés. Bitosan azonban csak annyit állíthatunk etekintetben, hogy a nevezett pályarész forgalomba bocsátása fölött már régóta folynak a tanácskozások.

+ A városunkat a vasutal összekötő éralatti közlekedési út sötétsége ellen már volt alkalmunk felszólalni s fellívni a városi hatóságot, hogy eme vonalt lássa el lámpákkal; de szokás szerént, minden siker nélkül. Tudomásunk szerént, a városi képviselet 50 lámpával szaporította meg az összes világító lámpák számát; de a melyek mindenapig sem szereztek be és állítottak fel. Így vagyunk mi minden határozattal. — Meghozni, meghozunk mi a határozatokat; de nincs, aki végrehajtsa. Adja isten, hogy új községi életben minél ritkábban legyen okunk az ily hanyagságok ellen felszólalunk.

intézkedett fejedelmi végtisztviseltétől. Ez alkalomra vörös márványból szobrárt is kifaragták, egyik kezében buzogánnyal, másikban karddal, lábai alatt egy vonagló oroszálannal — s ezt is a batori templomban helyezték el. E márványkép sokat szenvedett az idő viszontagságaitól, s azért javallt az a 10-iki bizottság fülkébe zárt, illő kitatarozás után.

A templom, mint említők, sírbolttal is bír, mely a nyirbatori Báthory-család (Somogy, Szatmár és Szabolcs örökös főispánságának tulajdonosai) temetkezési helye volt. E sírbolt is romlásnak indult elannyira, hogy a 18-ik század elején már Szegedi János jézus-rendi tag, gúnyosan emlékezik róla. Ugyanót egy bikaszarv is bántotta, mely a falon volt felfüggesztve; de melynek jelentőségéről nem találtunk adatokat.

Nyir-Bátorban mind e most leirt reform egyház, mind a minoriták temploma, a „hanyatló góth styl” s a „csodálatos” (mirifica structura) előzőt meg műpitéstetünk történetében. Egyébaránt, ugy látszik, hogy a XVI század építészete kezdett már ez idők szerént, zilált és kevert lenni. Az ingadozás egyik s másik izlés között észrevehető. Még a batorival egy időben emeltek a budai, szakolczi, soprónyi egyházakat, s ezek mindamnya „az izlés meglehetősen tisztaságával” dicsekszik, mint Ipolyi kifejezte magát; holott már a batorin élénken öltik szembe a „góth styl” hanyatlása.

De talán e rövid ismertetéssel meg is elégedhetünk már, legalább addig, míg monografiának elkészül, hol is természetesen beható ismertetéset várjuk nem csak e templomnak, de a megye minden egyéb régiségeinek. Csak gyorsan a monografiával, mert emlékeink megmentésének idejét majd el találjuk szalasztani.

(a+b) A felsőmagyarországi első kiházasító egyelet, mult hó 31-edikén rendkívüli gyűlést tartott Miskolczon. Minthogy ez egyelet sorsa megyénket is közelről érdekl, jónak láttuk e gyűlés eredményével megismertetni olvasónkat. A jelenlét részvényes tagok nagy többsége azt határozta, hogy ez egyeletet továbbra is fel fogja tartani; megbizta a számvévő-zséket, hogy számítsa és mutassa ki, minden egyes tag befizetésének értékét; letárgyalta az emuette munkálataihöz idomított új alapszabályokat; kimondta, hogy novemberhő 31-ig minden tag nyilatkozzék aziránt, ha vajjon benn akar-e az egyletben maradni továbbra is, vagy nem? Végül határozatba ment, hogy mindaddig, míg a m. kir. ipar és kereskedelmi miniszterianhoz, megerősítés végett beküldött alapszabályok leérkezendek, ez egyelet működését beszüntesse s addig se fizetést el ne fogadjon, se ne engedjen. Ezekből látható, hogy mindazon hírek, melyek ez egylet megbúknásáról városunkban is keringtek és kerügnek, alaptalanok; következőképp itt csak átalakulásról lehet szó, nem pedig bukásról. Az új alapszabályokat annak idejében szinten közölni fogjuk olvasóinkkal.

△ Az ország fővárosában előfordult koleraesetek, a hatóságok figyelmet országsszerte magukra vonták s mindenféle öngyógyítási tetteknek. Nyiregyházán tegnapelőtt tartott e tárgyban az első tanácskozás, melynek következtében már a rendszabályok közhírré tettek. A rendszabályokat mai számunk szintén hozza. Városunkban még nem jelentkezett ugyan e betegség; de az elővigyázat sohasem árt. Az övintézkedésektől tehát, épen nincs okunk rettegni.

× A nyiregyházi nőegylet kezdeményezése folytán, a műkedvelő társulat tegnap és ma színi előadást rendezett a nagavendégítő termében. Az előadást, melynek mi is egyik szerény tényezői voltunk, lapunk közelebbi száma hozand a tárczazikkiben bővebb és ezuttal illetékebből tolból ismertetést. Itt most csak a színpotot közöljük egész terjedelmében, hogy e nemes uttörésnek, városunk közművelődési történetében is nyoma legyen. A színpot következőleg hangzik: „A nyiregyházi nőegylet kezdeményezése folytán, a műkedvelő-társulat által, részben a nyiregyházi árvaház, részben az állandó színház alapítóje javára, szombaton, novemberhő 2-án, és vasárnap novemberhő 3-án adatik: „Kukli-prédikációk”, vigjáték 1 felvonásban, írta Moser C. fordította Sz. K. Személyzet: Feles Mihály, kereskedő, Hvezda Gusztáv, Rózsa, neje, Fazekas Mariska, Moka Bogdány, tőkepénzes, Erdéy Antal Dorottya, neje, Eöry Elekné Gyöngyös Márton, ügyvéd, Eöry Elek, Ilka, neje, Eszéké Ilka, Puczer, Juhász Etele, Hordár, Eszéké A. Történi egy vasuti indóházban. Ezt megelőzi: „Az egyetlen leány”, vigjáték 1 felvonásban, írta gr. Fredro Sándor, fordította hadnótifáy Sámuel. Személyzet: Szumbalinszky földbírtokos, 61 éves, Eöry Elek, Paulina leánya, 19 éves Bathy Bertha Gomoitó Mátyás, Zoltán Aurél Agatha neje, 25 éves, Eöry Elekné. Ratatinszky Kázmér földbírtokos, 26 éves, Erdéy Antal, Luiza neje, 22 éves, Sperlach Hermina, Camilla 18 éves, Eszéké Emma, Papi 16 éves, Eszéké Ilka, Dorzinszky Ágoston, 28 éves, Juhász Etele, Marezky Henrik, 26 éves, Hvezda Gusztáv, Boldizsár, öreg szolga, Maurer Károly ifj. Történi Szumbalinszky falusi jószágán.”

KÖZGAZDASÁGI ROVAT.

A biztosházis gazdasági s erkölcsi jelentősége.

Az ember élete folytonos veszélyeknek van kitéve. Lépésről lépésre emlékeztetünk arra, hogy lételünk nem más, mint egy örökös harcz. Hogy élkessünk, dolgozunk kell, izzadunk és fáradunk, s ha így megtettünk mindent, ami gyenge emberi erüinkből kitélik, s ha már azt hisszük, hogy a munkának megfelelő gyümölese is leend, melylyel békén elégitjük ki nagyobb-kisebb szükségleteinket: adáz sors megsemmisíti minden reményünket, tönkre tevén azt, amit létrehoztunk. A mezőgazda elveti buzáját, hogy az természettől többet nyerjen szükségleteinek fedezésére; jár, kel, fáradozik, megtesz mindent, ami a természet növesztő erejét fokozhatja, s midőn a gyenge növény a legszebb zöldben díszíti a virányokat, az a gazda reményteljes arczczal gondol azon pillanatra, amidőn családjával a gyümölesből jóízű kenyeret fog emni: ime, befellegzik az ég, zápor jó, s ahelyett, hogy üde eső frissitené fel az elvetett magvakat, jég hull, s egy csapással oda van a vetemény. Oda van egy év hosszu, nehéz munkája. Aggodalommal tekint a gazda az égre: miként fog ő már most megélni?

Hogy az ember a természet viszontagságai ellen megóvja magát, házat épít. Itt van már most az ő gazdaságának központja, innen indul ő ki a mezőre, a munkára, hogy tovább szerezzen. Mindaz, amit már szerzett, itt van lerakva; az udvarban körülveszik a házat egyéb épületek, itt vannak dolgozóitársai: marhája, lovai; anott van lerakva egy egész aratás dús eredménye. Egy elve-

tett szikra mily hamar fakaszt lángokat, s az egész gazdaság oda van.

Tengerre száll a hajó; jó a hullám s elnyeli, avagy szírtén akad meg s ketté törik. Százeczekre menő kincsek vesznek el.

Ha ekép az, amit az ember sok fáradsággal létre hoz, visszahozhatlanul elvész, s a természetben székelő fogyasztó erő folyton és folyton törekszik megsemmisíteni az emberi erő termelvényét; ugy maga emberi erő is oly gyenge, oly kevés ellenáll, miszerént lépésről lépésre ki van téve azon veszélynek, hogy részben, vagy egészben a természet megtámadásainak áldozatul essék.

Egy esés, egy ugrás, s kéz vagy láb munkaképtelenné lehet. Betegség folyton kísér az embert, egy nemesebb testrés megsemmisítésével az egész test a halál marta-léka lehet.

Ha az ember egyedül áll, halála még nem a legnagyobb baj; de tegyük, hogy elveszti jobbkezét: az ember koldulni kénytelen, mert nincs senkije, aki fentartsa. Hát ha az embernek felesége és gyermekei vannak, akik egyedül az ő munkájából élnek: halála vagy munkaképtelensége a legnagyobb nyomorba ejti övét, s honnan jó segítség?

Mindez véghetetlenül szomorú; annál szomorúbb pedig, mert elkerülhetlen.

A természet rontó törekvésének. Ellene nincs segítség; hisz az ember nem küzdhet óriással.

Ha a tudomány és tapasztalat, az embernek módot is adott, a természetet szolgáljává tenni, ugy ez sohasem emelkedhetik annyira, hogy a természet mindenben akaratunknak engedjen. Tűz, víz, gőz, szél, a legnagyobb munkát az embertől átveszik, legnagyobb jóltevőink épen ezen elemek; de mily hamar csaphatnak át, s akkor a legnagyobb pusztításokat végzik.

A természet ezen változékonyságával, hütlenségével, számítania kell az embernek. É számítás azonban vajmi bizonytalan.

A szerencsétlenség, a baj váratlanul csap le. S ez az, ami életünk küzdelmet legjobban nehezíti. A baj, melyet az ember előre lát, sokkal nyugodtabbnak találja őt, mert előre tudja, rozg következményei ellen mit csináljon. Azonban mennyivel nagyobb a zavar, mennyivel sujtóbban hat az az ember lelkiületére, ha véletlenül ér a csapás. Az ember okvetlenül elcsügged törekvéseiben, s erkölcsi önérzete kell, hogy szenvedjen, miáltal a tetterő, a gazdasági termelés legjobb tényezője, szintén nagy mértékben szenved.

A legnagyobb munkát az végzi, ki hártatlan bizalommal van a siker iránt, aki erős meggyőződésben van arról, hogy ha ma dolgozik, holnap élvezetet nyer általa. Az első baleset, bármilyen legyen is az, az embert lehagolja; reményét alább szállítja; erkölcsi önérzetét apasztja; termelő munkáerejét kisebbíti. Többszöri kárvallás pedig gyakran az embert erkölcsileg ugy, valamint physikailag egészen tehetetlenné teszi.

(Vége köv.)

A nyiregyházi terménycsarnoknál nov. hó 2-án bejegyzett terményárak.

	Piaozsi ár	Kereskedési ár 100 köböltölkezdve
Rozs 60—66 fontos	3.75—80	
78—80	0.00—0.00	3.85—3.90
79—80		
Buza	0.00—0.00	vámháza szer.
Arpa	2.65—2.70	0.00—0.00
Zab	1.20—30	
Tengeri	2.60—2.75	uj termés,
Köles	2.75—3.25	
Bab, tiszta fehér	3.25—3.75	
Káposztarepce	0.00—0.00	
Lenmag	0.00—0.00	
Gomborka	0.00—0.00	
Kendermag	0.00—0.00	
Mák	0.00—0.00	
Napraforgó lej		21.00—22.00
Szész 30 loku nagy, itezo	23	22

Felölés szerkesztő: K. Kmethy Istvan.

